

Aan de Gemeenteraad

Gemeente Bloemendaal
Postbus 201
2050 AE Overveen
T 14 023
www.bloemendaal.nl

Datum : 7 oktober 2025
Zaaknummer : 1337760
Behandeld door : College van B&W
Onderwerp : Evaluatie en verlenging contracten specialistische jeugdhulp perceel 1
ZKIJ
Verzonden :
Bijlage(n) : Rapport Evaluatie Lumpsumovereenkomst ZKIJ (KPMG)

Geachte leden van de raad,

Sinds 2023 hebben de zeven gemeenten in de jeugdhulpregio's Zuid-Kennemerland en IJmond (hierna: ZKIJ) een nieuw jeugdhulpstelsel geïmplementeerd. De specialistische jeugdhulp¹ is opgedeeld in twee percelen: perceel 1 voor meervoudige hulpvragen en perceel 2 voor enkelvoudige hulpvragen. In perceel 1 zijn vier consortia (samenwerkingsverbanden van aanbieders) gecontracteerd. De contractperiode voor perceel 1 is 3 jaar, met twee keer een verlengingsoptie van 3 jaar. In het derde en zesde jaar vindt een evaluatie plaats naar het functioneren van het nieuwe stelsel met de consortia als samenwerkingspartners. Het bureau KPMG is door de jeugdhulpregio ZKIJ gevraagd om het eerste evaluatieonderzoek uit te voeren, ter ondersteuning voor het nemen van een besluit over eventuele contractverlenging in 2026.

De evaluatie was in eerste instantie gericht op de prestaties van de consortia in regio ZKIJ. De prestaties van de consortia kunnen echter niet los gezien worden van het bredere functioneren van het regionale jeugdhulpstelsel. Betrokken partijen zijn onder andere de gemeenten, het Centrum voor Jeugd en Gezin (hierna: CJG), het onderwijs en andere ketenpartners in het voorveld (vrij toegankelijke voorzieningen). Ieder heeft zijn eigen rol en verantwoordelijkheid in het stelsel.

Contractverlenging

De eerste belangrijke stappen naar een toekomstbestendig jeugdhulpstelsel zijn gezet, maar we zijn er nog niet. Gezien de complexiteit van het stelsel, de diversiteit aan betrokken stakeholders en de omvang van de transformatie, is dit een grote opgave. We werken met een lerend systeem: een systeem waarin ruimte is voor reflectie, bijstelling en gezamenlijke ontwikkeling. Om dit te kunnen bewerkstelligen is het Programmaplan Jeugdhulp 2025-2027 (hierna: programmaplan) opgesteld, waarin een realistische en gefaseerde aanpak van de opgaves rondom jeugdzorg centraal staat. Zo ontstaat er een route naar een sterker en toekomstbestendig jeugdhulpstelsel in ZKIJ. Dit kunnen de gemeenten niet alleen. Daarom wordt de huidige samenwerking met de consortia voortgezet voor minimaal 3 jaar en worden de leer- en verbeterpunten uit de evaluatie van KPMG gezamenlijk uitgevoerd. In voorliggende brief zullen wij u meenemen in dit evaluatie-onderzoek en de regionale en landelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de resultaten.

Methode evaluatie-onderzoek

De evaluatie is uitgevoerd aan de hand van deskresearch, diepte-interviews en bijeenkomsten met vertegenwoordigers van gemeenten, consortia en ketenpartners. De deskresearch bestond uit het verzamelen van

¹Geïndiceerde ondersteuning bij opvoed- en opgroevraagstukken, opvang en begeleiding, jeugd-ggz voor jeugd met psychische problematiek, persoonlijke verzorging, en behandeling voor kinderen met een verstandelijke beperking

basisinformatie uit openbare bronnen en een gerichte data-uitvraag bij de consortia en gemeenten. Hierbij zijn onder andere aanbestedingsstukken, visiedocumenten, financiële jaarverslagen en overige relevante documenten opgevraagd. Ook het AEF-rapport en landelijke rapporten van de Rijksoverheid, de Jeugddautoriteit en de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (hierna: HAJ) zijn als bron gebruikt. Verder zijn er interviews gehouden met o.a. vertegenwoordigers van consortia, CJG en gecertificeerde instellingen. Aan het einde van het onderzoek zijn de resultaten besproken en gevalideerd met de betrokken partijen. Daarbij is hetgeen wat opgehaald is naast de landelijke ontwikkelingen gelegd en is gekeken naar gezamenlijke leer- en verbeterpunten. Zie bijlage 1 voor het rapport.

Landelijke ontwikkelingen

Het jeugdhulpgebruik in Nederland neemt nog steeds toe. De vraag (naar lichtere zorgtrajecten) blijft stijgen, de problematiek wordt zwaarder, hulp- en ondersteuningstrajecten duren langer, en de hoge werkdruk zorgt voor schaarste aan jeugdhulpverleners. Maatschappelijke ontwikkelingen zoals prestatiedruk, complexe (echt)scheidingen, toenemend schermgebruik en de effecten van de kloof tussen de online en offline wereld van jeugdigen, spelen hierin een belangrijke rol. De stijgende druk op het systeem vraagt om een gezamenlijke inspanning van betrokken professionals om de jeugdhulp toekomstbestendig in te richten. Met de nadruk op preventie, het versterken van gezinnen en hun netwerk, en de gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij ook oog is voor de HAJ en de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg.

De landelijke ontwikkelingen in cijfers²:

1. In 2023 ontving 1 op de 7 jongeren tot 18 jaar een vorm van jeugdhulp (CBS, 2024).
2. Sinds de invoering van de Jeugdwet in 2015 is het aantal jongeren met jeugdhulp met ongeveer **20% gestegen**.
3. Volgens het RIVM (2023) ervaart **39% van de jongeren** tussen de 12 en 25 jaar psychische klachten, zoals somberheid, stress of angst.
4. Echtscheidingen blijven hoog: jaarlijks zijn er in Nederland ongeveer **70.000 scheidingen**, waarbij **ruim 86.000 minderjarige kinderen** betrokken zijn (NJI, 2022).
5. Het capaciteitsprobleem in de jeugdhulp is groot: in 2024 waren er **ruim 6.000 vacatures** in de jeugdzorgsector openstaand (RegioPlus, 2024).
6. **Meer dan 40% van de jeugdhulpprofessionals** geeft aan werkdruk als (zeer) hoog te ervaren (FNV Zorg & Welzijn, 2023).
7. Preventieve jeugdhulp is vaak effectiever en goedkoper. Volgens het NJi kan tijdige inzet van lichte ondersteuning de behoefte aan zwaardere zorg met **tot 30% verminderen**.
8. Gezinnen die vroegtijdig ondersteund worden door wijkteams of CJG's laten een duidelijk lagere instroom zien in specialistische jeugdhulp (diverse gemeenterapportages, o.a. Utrecht, Groningen).
9. De Hervormingsagenda Jeugd (2023–2028) stelt expliciet dat “meer ruimte voor vakmanschap, samenwerking en preventie” noodzakelijk is om het jeugdstelsel duurzaam te verbeteren.
10. De Wet verbetering beschikbaarheid jeugdhulp (2024) verplicht gemeenten tot betere regionale samenwerking en transparantere bekostiging, om knelpunten in beschikbaarheid en toegang aan te pakken.

Ontwikkelingen in het jeugdhulpstelsel ZKIJ

De gemeenten hebben een regionaal dashboard ontwikkeld en zijn samen met de consortia bezig met de validatie van de onderliggende data. Voor het meten van wachttijden hanteren de gemeenten de definitie van de periode tussen het moment van toewijzing van zorg (toewijzingsbericht) en de daadwerkelijke start van de zorg (startbericht) binnen het berichtenverkeer. Op het moment dat de startberichten niet tijdig worden verstuurd kan een vertekend beeld ontstaan van de wachttijd. Voor dit soort punten is daarom extra aandacht in de opdracht zodat data zo zuiver en bruikbaar mogelijk gehouden wordt.

De wachttijden verschillen sterk per consortium en per zorgproduct. Voor een aantal zorgproducten is de wachttijd in de jeugdhulpregio te lang. Ook in andere regio's en op landelijk niveau is dit zo. Daarom wordt aan zorgvuldige triage gedaan. Dit betekent dat hulpvragen worden beoordeeld door zorgprofessionals die op basis van hun expertise en criteria de mate van urgentie bepalen. Indien mogelijk wordt gekeken of snellere routes begaanbaar zijn. Verder wordt er gewerkt met overbruggingszorg en wachtlijstbeheer. In een aantal gevallen blijkt dat de ondersteuning toch op andere manieren geboden kan worden (bijvoorbeeld via het eigen netwerk of in het voorveld) en soms neemt de ondersteuningsvraag in de tussentijd af.

Hieronder vindt u een overzicht van het aantal wachtenden per productsoort, zowel regionaal als in Bloemendaal. Voor zowel 2024 als 2025 is de peildatum juni gebruikt.

² Op basis van gegevens van CBS, RIVM, NJi en de Hervormingsagenda Jeugd

Aantal wachtenden regionaal		
Product	2024	2025
50L07 GGZ specialistisch	271	333
50L04 Behandeling individueel	64	93
50L01 Begeleiding ambulant	52	76
50L05 Dyslexie	62	46
50L06 GGZ basis	107	45
50L03 Behandeling groep	30	20
50L02 Begeleiding groep	4	18
50L10 Verblijfstype 1	6	10
50L09 Pleegzorg	6	9
50L08 Kinderen uit de knel	3	1
50L11 Verblijfstype 2	0	1
50L12 Vervoer	3	1
Totaal	608	653

Bloemendaal		
Product	2024	2025
50L07 GGZ specialistisch	19	21
50L01 Begeleiding ambulant	6	5
50L04 Behandeling individueel	3	3
50L03 Behandeling groep	1	2
50L02 Begeleiding groep	1	1
50L05 Dyslexie	8	0
50L06 GGZ basis	4	0
Totaal	42	32

Zowel de landelijke cijfers als de cijfers uit de jeugdhulpregio's ZKIJ onderstrepen de noodzaak tot transformatie: de druk op het systeem neemt toe, terwijl de beschikbare capaciteit onder druk staat. De combinatie van toenemende vraag, beperkte middelen, en maatschappelijke veranderingen vraagt om een koerswijziging richting preventie, samenwerking en structurele hervormingen. Dit is waar de jeugdhulpregio's ZKIJ op inzetten.

Advies en aanbevelingen KPMG

Met de invoering van het nieuwe stelsel is de gewenste en geadviseerde beweging in de regio in gang gezet. De inrichting sluit goed aan bij de landelijke context waarin de jeugdzorg zich op dit moment bevindt. Tegelijkertijd zijn er enkele uitgangspunten te herzien en dient er tijd en aandacht besteed te worden aan het nog steviger neerzetten van het stelsel met de partners, nu en in de toekomst.

De aanbevelingen van het rapport van KPMG luiden als volgt:

- De invoering van de lumpsumbekostiging is in lijn met landelijke ontwikkelingen en gewenste beleidsdoelen. In de praktijk wordt deze bekostigingsvorm nog onvoldoende taakgericht ingezet.
- De Regiovisie jeugdhulp IJmond en Zuid-Kennemerland (2021) wordt breed gedragen. Er is echter wel behoefte aan duidelijkere sturingsafspraken, helderdere taakafbakening en duidelijke verantwoordingslijnen. Aanscherping van de regiovisie is hierom van belang.
- De samenwerking tussen gemeenten en consortia is in ontwikkeling. Er is een beweging zichtbaar van een klassieke opdrachtgever-opdrachtnemer relatie naar een meer strategisch partnerschap.
- De huidige contracten laten op dit moment ruimte voor interpretatie, wat heeft geleid tot onduidelijkheid over verwachtingen en taken, met knelpunten in de uitvoering als gevolg.

De basis van het nieuwe stelsel is goed gelegd en sluit aan bij de landelijke HAJ. De aanbeveling is om verder uitwerking te geven aan:

1. De afbakening van taken en verantwoordelijkheden;
2. De inrichting van de bekostigingsstructuur die aansluit bij taakgerichte ambities, inclusief passende financiering voor complexe casuïstiek;
3. De verbetering van sturingsinformatie en governance, met aandacht voor een duidelijke rolverdeling en mandatering.

Zie de bijlage voor het volledige rapport.

Wat is reeds in gang gezet?

De evaluatie laat zien dat het jeugdhulpstelsel in ZKIJ volop in ontwikkeling is en er wordt gewerkt aan een koerswijziging. Via het Regionaal Programmaplan Jeugdhulp 2025-2027 (hierna: programmaplan) wordt er uitvoering gegeven aan de leer- en verbeterpunten uit de evaluatie van KPMG. Dit programmaplan bestaat uit drie verschillende programmalijnen met bijbehorende opgaves. De programmalijnen zijn:

1. Een robuuste regionale jeugdhulporganisatie met een gedeelde bestuursstructuur, passende governance en legitimiteit;
2. De kwaliteit van de bedrijfsvoeringsonderdelen en dienstverlening verbeteren, om beter te kunnen sturen op de korte- en langetermijneffecten van de ingezette koers op jeugd;
3. Een dynamische Strategische Samenwerkingsagenda Jeugd 2025-2027, met gedeeld eigenaarschap van gemeenten en samenwerkingspartners om daarmee tot gedragen en werkzame oplossingen te komen voor knelpunten in de gehele jeugdhulpketen.

Het programmaplan biedt een werkwijze waarin strategische en inhoudelijke opgaven op een gestructureerde en concrete manier opgepakt worden, met duidelijke lijnen voor afstemming over de uitvoering en voortgang van de opdracht. We borgen zo de stelselbrede en domeinoverstijgende samenwerking. Denk bijvoorbeeld aan de samenwerking met onze partners in de sociale basis, het veiligheidsdomein of het volwassenendomein. Door gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen zal meer bewogen worden richting strategisch partnerschap tussen gemeenten en betrokken partners. Dit betekent dat alle partijen gezamenlijk inzetten op vertrouwen en openheid, elkaar begrijpen door het spreken van dezelfde taal, sturen op basis van de inhoudelijke agenda, en dat de taken van opdrachtnemers en ketenpartners duidelijk zijn afgebakend. Daarbij zijn ook de budgetverantwoordelijkheid en het mandaat ten aanzien van de gestelde doelen en bijbehorende rollen, vastgelegd.

Conclusie

De eerste belangrijke stappen naar een toekomstbestendig jeugdhulpstelsel zijn dus gezet, maar we zijn er nog niet. Gezien de complexiteit van het stelsel, de diversiteit aan betrokken stakeholders en de omvang van de transformatie, is dit een grote opgave. De context van financiële druk en bezuinigingen vergroot de urgentie, maar óók de complexiteit van de opgave. Niet alle verbeterpunten kunnen op korte termijn worden gerealiseerd. Desondanks blijven we samen toewerken naar een situatie waarin minder jeugdigen specialistische jeugdhulp nodig hebben, doordat we eerder, doelgerichter, integraler en dichterbij ondersteunen. En waar specialistische hulp wél nodig is, zorgen we voor tijdige en passende inzet, met het oog op zelfredzaamheid en eigen kracht en duurzame verbetering.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester

, secretaris